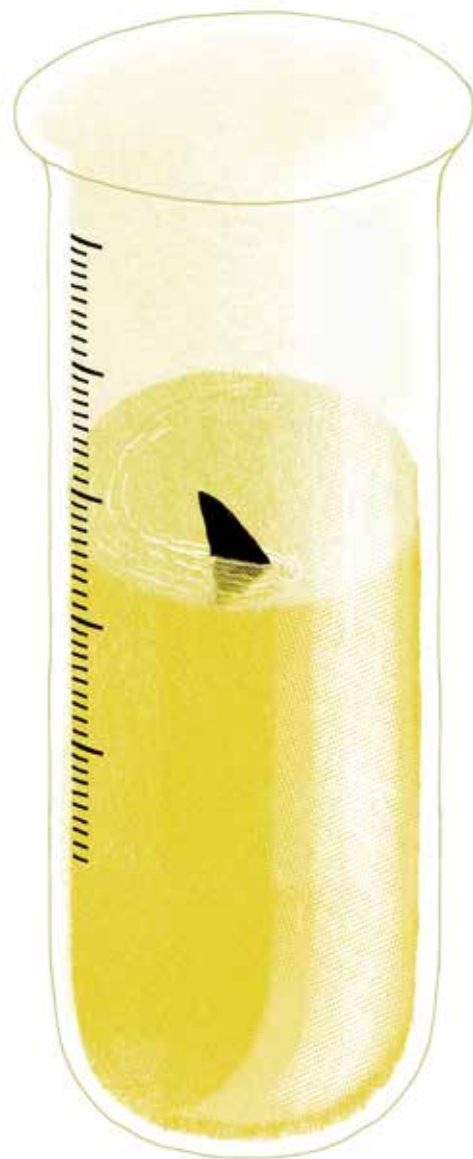

Blaaskanker

Op zoek naar verklikkers in urine

Bij mensen met blaaskanker is het risico op herval groot. 'We werken aan een nieuwe methode om de ziekte op te sporen via biomerkers in de urine', zegt diensthoofd urologie prof. dr. Stefan De Wachter. 'Dat is comfortabeler voor de patiënt en we kunnen de evolutie beter opvolgen.'

Patiënten die blaaskanker gehad hebben, moeten zeker in het begin meerdere keren per jaar op controle komen in het ziekenhuis. 'De helft van de patiënten hervalt binnen het jaar', zegt diensthoofd urologie prof. dr. Stefan De Wachter. Vaak gaat het om een tumor die kwaadaardiger is dan de eerste.

Het is van levensbelang om nieuwe tumoren zo snel mogelijk

op te sporen. 'Als we een tumor op tijd vinden, kunnen we hem nog lokaal verwijderen en is volledige genezing mogelijk', zegt De Wachter. 'Zit de tumor al in de spierwand van de blaas, dan moeten we de blaas verwijderen. Dat is uiteraard een stuk ingrijpender, de patiënt moet dan verder leven met een stoma of kunstblaas.'

Twee onderzoeken

Om nieuwe tumoren snel te

vinden, komen patiënten in de eerste jaren meerdere keren per jaar op controle naar het ziekenhuis. ‘Helaas is er vandaag niet één methode waarmee we alle tumoren kunnen vinden’, zegt De Wachter. ‘We combineren twee onderzoeken. We onderzoeken de cellen in de urine: de cytologie. Op basis daarvan kunnen we zien of er een voorstadium van kanker aanwezig is in de blaas. Maar het probleem is dat bijvoorbeeld laaggradige tumoren met de huidige methodes niet zo makkelijk terug te vinden zijn in de urine. Daarom doen we altijd gelijktijdig een cytoscopie: een onderzoek waarbij we met een camera in de blaas kijken.’ Het onderzoek is niet pijnlijk maar wel oncomfortabel, zeker voor mannen. Bovendien werkt deze techniek niet zo goed voor bijvoorbeeld vlakke tumoren.

Speurwerk

Om tumoren makkelijker op te sporen en het onderzoek aangenamer te maken voor de patiënt, gaat het UZA in samenwerking met de Universiteit Antwerpen en het VITO (Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek) op zoek naar een nieuwe methode om alle tumoren op te sporen via de urine. ‘Dat doen we via biomerkers’, zegt Inge Mertens, coördinator aan het VITO. Biomerkers zijn chemische stoffen die ‘verklikken’ dat een bepaalde kanker aanwezig is.

Niet één biomarker

‘Meestal is het niet zo dat je één chemische stof vindt

die aantoont dat er kanker aanwezig is’, zegt Eline Oeyen die het onderzoek uitvoert aan de Universiteit Antwerpen en VITO. In de urine zitten kleine blaasjes. Tumorcellen scheiden meer blaasjes af en die blaasjes hebben ook een andere chemische samenstelling. ‘Het gaat niet alleen om welke stoffen aanwezig zijn, maar ook in welke concentraties. Bij mensen met

Als we een tumor op tijd vinden, is volledige genezing mogelijk

blaaskanker zou een bepaald eiwit bijvoorbeeld drie keer meer aanwezig kunnen zijn dan bij mensen zonder blaaskanker.’

In haar doctoraat controleerde Oeyen eerst hoeveel variatie er zit in de urine van gezonde mensen. ‘Op basis daarvan rekende ik uit hoeveel proefpersonen we nodig hadden om een biomarker te vinden die ons voldoende informatie geeft.’ Stalen van 60 gezonde mensen en 60 mensen met blaaskanker bleken voldoende om alle nodige informatie te verzamelen. ‘Dankzij het UZA en de drie andere ziekenhuizen die meewerken aan deze studie kunnen we al die stalen verzamelen’, zegt Oeyen. ‘Het vraagt wel wat extra tijd, maar een grote populatie is echt nodig om de statistiek robuuster te maken. We hopen dat onze studie

het beter zal doen dan alles wat eerder gepubliceerd is.’

Eenvoudige urinetest

Over enkele maanden zouden de eerste resultaten bekend moeten zijn. ‘We hopen dat we voortaan via een eenvoudige urinetest zullen kunnen bepalen of iemand blaaskanker heeft’, zegt Oeyen. Dat opent perspectieven. Mertens: ‘Het urine-onderzoek zou eventueel ook via de huisarts kunnen gebeuren. Het bespaart de patiënt een rit naar het ziekenhuis. Aangezien het minder lastig is voor de patiënt, zou je ook kunnen bekijken of je nog frequenter zou kunnen controleren, om herval nog sneller op te sporen.’

Omdat blaaskanker niet zoveel voorkomt, behoort een groot bevolkingsonderzoek zoals bij darmkanker waarschijnlijk niet tot de mogelijkheden. Mertens: ‘Je zou wel bepaalde risicogroepen standaard kunnen onderzoeken. Rokers bijvoorbeeld, want roken blijft de belangrijkste risicofactor, maar ook schilders die met vernevelde verven werken, brandweermannen ... Bij die groepen zou een urinetest deel kunnen uitmaken van het arbeidsgeneeskundig onderzoek.’

In de lift

Onderzoek via biomerkers zit in de lift. Mertens: ‘Gepersonaliseerde geneeskunde is een trend: we sturen onze aanpak per patiënt bij omdat we meer kennis hebben over processen in het lichaam. Werken met biomerkers is daar een onderdeel van: zo kun je mensen nauwkeuriger opvolgen en je behandeling nog beter afstemmen.’ ●